

LEDIGE PLAATSEN IN DE KERK

(EEN DROOM)
EEN WOORD TOT ALLEN.

Gevolgd door

EEN GESPREK MET DE DUIVEL OP WEG NAAR DE KERK.

In dichtvorm.

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2002

LEGE PLAATSEN

Lege plaatsen worden soms gevonden, omdat het niet anders kan, maar ook wel eens terwijl het wel anders kan, ja anders moet zijn. *"Davids plaats werd ledig gevonden."* 1 Samuël 20 : 25. Ieder Bijbellezer is bekend met de geschiedenis en de reden, waarom Davids plaats ledig gevonden werd in het paleis van Koning Saul te Jeruzalem op 't feest der nieuwe maan. Reeds meer dan eens had Saul gepoogd om David uit de weg te ruimen. David had hierna kennis gegeven aan zijn vriend Jonathan, maar die kon het nauwelijks geloven. Naar een beraamd plan werd het echter voor Jonathan openbaar waarheid te zijn, en het kwam juist uit volgens de gezegden van David. Een ieder leze dat geschiedverhaal in het boek van Samuël en overtuige zichzelf.

Dat Davids plaats ledig was, daarvoor bestond goede, geldige, verantwoordbare reden. Maar in onze dagen van overdrukte, beslommering en wereldzin, wordt menige plaats leeg gevonden, waar God wil dat men samenkomen zal en waar Hij beloofd heeft tegenwoordig te zijn, *wanneer er maar twee of drie in Zijn naam vergaderd zullen zijn;* en die plaats is de kerk, of die van openbare samenkomst om Gods Woord te horen.

Wanneer men thans die plaatsen van openbare samenkomsten gadeslaat, zou men gaan denken, dat het er zo nauw niet op aankomt, en 't voldoende is als men zich van tijd tot tijd maar eens laat zien. En wat kan ook daarvan de reden zijn, wat is daarvan de verborgen inwerkende oorzaak? Laat ons, om dit aanschouwelijk voor te stellen, eens voor een ogenblik beluisteren wat in een huisgezin over deze zaak voorviel, en zien of wij hier ook een staaltje vinden van velen in onze tijd.

"Jans, wat is je plan, ga je naar de kerk vanmorgen?" Vroeg Dr. Vrijman, liggend in zijn leuningstoel en lezend het nieuws in zijn morgennieuwsblad. Vanzelf kan van een dokter, die dag en nacht uit moet, niet verwacht worden dat hij naar de kerk zal gaan.

"Nee," zei Jans, "ik ben gisteren zó druk bezig geweest om groenten in te maken, en ik ben moe; ik zal toch trouw gerekend worden, al blijf ik deze morgen thuis," zei Mevrouw Vrijman. En zij vlijde zich zeer gemakkelijk neer op de canapé, met de Bijbel in de hand, die ze echter geheel de verlopen week niet had gezien, niet had geopend. Het duurde niet lang of de Bijbel viel uit haar hand, zij viel in slaap.

Zij raakte in dromende toestand, zodat het haar voorkwam te midden van de geestenwereld te zijn aangeland, waar zij iets waarnam dat haar aandacht trok. Daar zag zij Vorst Beëlzebul op zijn troon gezeten, omgeven van een menigte van zijn dienaren, boze geesten, of duivelen.

"Wel mijn goede dienaren," was de vraag van Beëlzebul, wat hebben jullie vandaag uitgericht om het Koninkrijk Gods te verslappen?"

Velen van die hem omgaven schenen wel officieren te zijn; zij zagen er allen vervaarlijk uit. Sommigen van hen droegen hoeden met een plaat er voor, waarop uitgedrukt was wat hun taak omvatte, hetwelk door een ieder moest uitgevoerd worden. Het algemene antwoord, dat gegeven werd, was als volgt:

"Wij zijn allen bezig geweest om ledige plaatsen in de kerken te maken" zei er een.

"Niets kan mij meer genoegen geven dan dat," antwoordde hun Koning.

"Ik overreedde een man dat hij hoofdpijn had," zei een ander, "dat het beter voor hem was maar thuis te blijven, dat hij toch niets aan de preek zou hebben,

wanneer hij ging, en ik hield hem terug van een preek, die mogelijk zijn hele levensloop had kunnen veranderen, waardoor hij voor onze zaak was verloren geweest."

"En ik," riep een ander, "bewoog een man van zaken, wiens boeken niet al te best in orde waren, om stilletjes er naar om te zien, en zijn boeken in orde te brengen, aangezien het voor zijn belang zo nodig was, en hij morgen toch geen tijd had."

"Dat is braaf," zeide Beëlzebub, "die man zal spoedig vergeten dat er een Zondag is; die dag wordt hem een zonedag en hij is dan een van de onzen, jij hebt goed gedaan."

"Ik slaagde erin een jongen, die een trouw kerkganger was, er toe te brengen, om een vriend te gaan bezoeken, en zo bleven er twee thuis," zei een ander.

"Ik bracht een goede oude zuster in grote bezorgdheid over haar oude hoed, dat die er toch te kaal uitzag voor een vrouw van haar stand; dat de mensen er zeker schande van zouden spreken, wanneer zij met zulk een oude hoed in de kerk kwam. Zij besloot om thuis te blijven, totdat zij een nieuwe hoed had, en dat duurde enige weken, ik maakte dat zij wel een paar weken nodig had om te besluiten wat soort hoed zij hebben wilde, en zij moest nog een paar weken wachten eer die hoed klaar was, want de hoedenmaakster had het druk".

"Dat was dus een goede slag," zeide er een met een plaat op zijn hoed, waarop het woord "hoogmoed" stond getekend.

Een andere duivel zei: "En ik zag onderscheidene arme vrouwen, die zeer begerig waren om Gods Woord te horen maar ik maakte haar wijs, dat de rijke lui, die naar de kerk kwamen, zo trots waren, dat ze hen nauwelijks wilden aanzien, omdat ze zo arm en schamel gekleed waren; op die wijze hield ik menige arme vrouw thuis, die toch door de rijken graag zou gezien zijn geworden.

"Bravo, de armen tegen de rijken opzetten, afgunstig maken, verbittering aankweken dat is een van de beste middelen om arme mensen uit de kerk en uit de hemel te houden," zei de Vorst der hel met een blik van bijzondere goedkeuring.

Toen kwam er weer een hellegast en zei: "Ik deed menig man en vrouw geloven dat ze te zwak waren om naar de kerk te gaan. Enigen gaven voor tot verontschuldiging wanneer hun gevraagd werd waarom ze niet naar de kerk kwamen, dat ze pijn in 't hoofd hadden; anderen dat ze zenuwachtig waren; sommigen dat ze pijn in de rug kregen op die harde moeilijke banken; en zo wisten mijn medehelpers hen te helpen iets vals te verzinnen, om zogenaamd *wettig verslag* tot verontschuldiging te leveren van hun nalatigheid in het kerkgaan.

Vanzelf, al deze mensen denken er niet om, de volgende dag thuis te blijven van hun werk, al gevoelden ze zich haast half ziek, dat kon niet. Maar wel konden ze niet naar de kerk waar ze toch overigens geen bijzondere krachtsinspanning voor nodig hadden. De mannen waren de volgende dag wel in staat voor hun werk, en de vrouwen goed in staat om uit te gaan op visite, of om hun huiswerk te doen; maar ik deed ze geloven dat ze te zwak waren om naar de kerk te gaan, en dat de kerklucht nadelig was voor iemand die zich niet al te best gevoelde. Ik deed ze begrijpen dat zoiets hun, als zij morgen niet konden werken, schade zou geven. Ik liet mij door de Mammon helpen, en het gevolg was, zij bleven thuis, en van lieverlee meer en meer."

"Welgedaan," zei de hellevorst met een helse glimlach op zijn gelaat. Zondagse hoofdpijn zou wel ophouden met in de frisse lucht te komen en in de kerk wat goeds te horen en rugpijn zou vergeten worden, wanneer de hersenen en het hart met hogere met hemelse dingen werden bezig gehouden. Maar het spreekt van zelf, mijne heren dat het onze plicht niet is om hen die dingen wijs te maken, dat zou ons zeer benadelen; wij moeten alle middelen aanwenden, die voor ons dienstbaar zijn en ons

best doen om de plaatsen in de kerk ledig te houden en dat zal het beste middel zijn om ons gezelschap in de hel te vermeerderen.

Bemoedigd door deze rede van de overste van de duivelen, kwam een andere boze geest voor de dag om zijn loze streken te melden, en zeide: "Ik heb een manier om mensen uit de kerk te houden, en wel deze: ik stel voor aan deze en gene, dat 't toch wel tijd wordt om broer of zuster, buur of vriend eens te bezoeken, dat het al zó lang geleden is sedert men elkander gezien heeft. Ja, men stemt al spoedig toe dat zulks waar is, dat het niet nobel is. Maar wanneer zal men eens gaan?"

"In de week kan het niet" dat spreekt van zelf, want men kan er geen dag werk voor verletten, dat kan de dagloner niet, noch ook de man die zaken doet, dat is te schadelijk (de mammon helpt mij weer), maar zondag, ja dat is prettig, dan zullen wij eens uitgaan en bezoek brengen. En nu spreekt het vanzelf dat men hun, bij wie men bezoek denkt te brengen, het moet laten weten, dan kan men zich er op voorbereiden. En ja, dan denkt men allicht, hoe mooi, hoe aangenaam zou het zijn als broeder, of vriend of buurman daar ook nu eens kwam. Men geeft de wenk, en ja, zij worden ook genodigd; buurman of vriend was wel voornemens om naar de kerk te gaan, maar och, als men weigert, dan ergert men anderen, en het is dan ook maar voor één keer. Moest dat nu iedere zondag gebeuren, dan zou dat niet gaan, maar nu, ja, men moet het maar doen om niemand te ergeren en een ander een plezier te doen.

Nu komt men samen; men vraagt naar elkaars welstand, men heeft een of ander nieuwtje te vertellen, en nu is men spoedig gereed, om over alle dingen, behalve geestelijke, te spreken. De vrouwen hebben het spoedig over de kleding, eten en drinken, over anderen te spreken, maar niet in de geest der liefde; de mannen over hun zaken, over wat in hun dagelijks werk te pas komt, en de kinderen vermaken zich op hun wijze, en achten het prettiger dan de kerk en Zondagsschool te bezoeken. Dienstmeisjes, die anders gewoon waren geregeld naar de kerk te gaan, moeten nu druk in de weer zijn om met moeder en dochters een bijzonder middagmaal, en wie weet wat al meer, klaar te maken. Op die wijze blijven er vele plaatsen in de kerk ledig."

"Welke manier ook," zeide Vorst Satan, "als jullie er maar in slagen om lege plaatsen te krijgen. En natuurlijk, vooral in die kerken waar de waarheid wordt verkondigd en geleerd, want dat zijn de sterkten van Vorst Immanuël en je weet het, Hij is zo sterk waar Hij Zijn rekruten werft. Velen zijn reeds zover voor Hem gewonnen, dat ze zich zouden ontzien om op zondag met open pleziertrein uit te gaan, maar om zowat bedekt naar een vriend te sporen, daarin zien sommigen nog zoveel kwaad niet. En zo ze daartoe kunnen, worden overgehaald, gaan ze straks wellicht ook mee op een pleziertochtje en zo worden ze zachtjes aan deze dingen gewoon, en weldra zijn ze voor goed voor onze dienst gereed, in de week en op zondag.

"Het zou een goed iets zijn, zei een ander, wanneer wij de vrouwen kunnen doen verstaan, dat hun dienstboden 's zondags geen vrijaf mogen hebben, op die wijze ware ook veel gewonnen.

Een andere duivel zei: "Wij moeten alle plannen beramen om zoveel mogelijk mensen in de uren van kerktijd aan het werk te houden."

"Ha! Ha!" Zei Beëlzebul, daar heb ik het al lang op toegelegd. Ik zag de geest van ijver en vooruitgang en ik heb ze geholpen met hen iets van onze macht in handen te geven. Denk maar eens wat gewin ons fietsen en plezierplaatsen aanbrengen; wat een puik middeltje voor de haastige mensen om weg te blijven uit de kerk, en naar

plaatsen van zondig vermaak en zogenaamde uitspanning te rijden of te gaan. Jong en oud, allen doen er aan mee, zie eens wat een aantal mensen dat uit de kerken houdt!"

Een ander zei: "Ik ben een *weerduivel* en ik ga in de gemeente en de omtrek rond om de mensen op zondagmorgen te overreden, dat het zal gaan regenen, of dat het te koud of te heet, te vochtig of te beslijkt is, - naar omstandigheden van tijd, - dat het toch zo geen weer is om naar de kerk te gaan, en zeer veel geven er gehoor aan zonder tegenspreken. Het is genoeg om zelfs uw helse majesteit te doen schateren van lachen, om de volgende dag deze mensen te zien gaan door weer en wind, met regenjassen en slijklaarzen aan, mensen die op zondag niet graag gezien willen worden met regenjassen en slijklaarzen. De mammongod, een van de onzen, geeft daar niets om, maar ik maak hun wijs dat de kerkgang zoveel moeite niet waard is en niet past, en ... zij blijven thuis, ... lege plaatsen."

"En ik," zei een die op de plaat aan zijn hoed het opschrift had: *Het snode van de wereld*. "Ik ben in staat om een grote invloed teweeg te brengen bij de trotse en hoogmoedige, ja zelf nog wel andere vrouwen van de gemeente. Ik kan sommigen thuis houden, omdat haar nieuwe hoed niet gekomen is, of omdat hij niet juist naar haar zin is, of er nog eerst iets aan veranderd moet worden, of, om dat één of ander kledingstuk oud en het nieuwe nog niet ontvangen is. Of wel, men moet nog beslissen of het gekocht zal en ook kán worden, en om dan de oude kleding te gebruiken, dat lijkt te kaal en te onfatsoenlijk. Of ik maak ze wijs, dat het voor die kleding te koud is. En hebben ze nieuwe, die goed bevallen, dan maak ik hen wijs, dat het weer niet betrouwbaar is en hun nieuwe kleren zouden bederven. Daar zijn ze bang voor en luisteren naar mij; en het slot is: zij blijven maar thuis, ... en de plaatsen in de kerken blijven leeg.

"Dat is juist wat ik begeer," zei de oude Satan.

Nu komt een andere duivel met zijn plan, want zij merken dat de oude heer terdege in zijn schik is, dat zijn onderdanen zo vernuftig zijn om de mensen tot schade van hun eeuwig heil, in te rekenen.

"Ik ben er op uit", zegt deze, "om het de mensen zaterdag overdruk te maken. De vrouwen in huis met wassen, schrobben, schuren, poetsen, klaarmaken voor de zondag; de modenaaster laat ik hard werken om het bestelde klaar te krijgen voor hare klanten om het op zondag te kunnen dragen; zij moeten werken tot middernacht. En dan leg ik het er op toe velen wat te doen vergeten, zodat men zaterdagavond nog laat naar de een of andere winkel moet, en behalve de winkelbedienden en winkeljuffrouw's ook tot middernacht werkzaam moeten blijven. Ook breng ik op zaterdagavond burens bij elkaar. Men drinkt koffie, men rookt een pijpje, en praat tot bijkans middernacht; morgen is het toch zondag en dan kan men wat uitslapen. Maar jawel, men verslaapt zich ook wel, en dan is er een grote kans, dat ze het verslapen hebbende, zich geheel ontstemd gevoelen om naar de kerk te gaan. En als ze gaan zijn ze toch te slaperig om er enig nut van te hebben, terwijl ze anderen afleiden met hen, door hun slaperigheid te ergeren. En wanneer ze in die toestand zijn, dan preekt de leraar allicht te lang, of de preek is te droog, en men toont het ongeduld door gedurig te kijken hoe laat het is, want o, men voelt zich zo slaperig. Zo iemand spreekt nooit met lof, zelfs niet van de beste predikatie, maar wel het tegendeel en zulke mensen worden dan puike helpers voor lege plaatsen in de kerk.

Zij helpen ons ook bij een zeker soort mensen, die wel eens graag thuisblijven, als anderen het ook maar eens deden. Bijvoorbeeld, wanneer door een of andere omstandigheid de dominee elders moet preken, of door ziekte, of wat ook, er een ouderling in de gemeente voorgaat, dan maak ik ze wijs, het is maar lezen, je kunt thuis evengoed een preek lezen, en dat is net zo goed. Velen luisteren daarnaar, en ik zorg wel dat zij niet bedenken, hoe verkeerd zij doen met thuis blijven en niet op te komen, met de gemeente in het Huis des Gebeds, tot het gemeenschappelijk gebed. En waar zij nu thuis een goede preek lezen, en die voor een van God tot hun gesproken woord houden, vergeten zij dat de preek die door de ouderling wordt voorgelezen dat óók is, en die ouderling door de gemeente en dus als van God zelf geroepen is, en dus als zodanig de predikant vervangt. Dit alles evenwel, dit begrijp je wel, maak ik hun niet wijs, maar zij blijven thuis, en ik heb mijn zin; ... lege plaatsen."

"Jongens," zegt de vorst der hel, "jij bent van zessen klaar; ga maar verder in je werk." "Ja, het werkt probaat," hernam de duivel, die aan het woord was, "wanneer men de mensen zaterdagavonds lang van bed kan houden, en ook door hen dan zogenaamde vrome praatjes te laten houden, die eigenlijk maar bestaan in het lasterlijk bedillen van anderen, of wel zelfs in het afkerig bespreken van dominee zijn preken of zijn handelingen.

"Wat tegenwoordig het beste werkt is: een beetje godsdienst in schijn, en dan zoveel vrij als je maar wilt, in je eigen zin. Zo praat men almaar door, en je merkt hoe schoon wij ons doel bereiken: ... lege plaatsen in de kerk."

"Jullie doen het allerbest," zei zijn helse majesteit, met een warm hart; want zijn adem was gelijk een vuurvlam. "Leraars mogen hard werken en bidden, dat hun woorden ingang mogen vinden, maar er zal weinig voordeel behaald worden, waar de plaatsen leeg zijn. Dat is een van de voornaamste middelen, spaart dus maar geen moeite, om mensen uit de kerk te houden. Ik moet je waarlijk prijzen, want je hebt het al ver gebracht.

Maar laat ik je nog op een ander punt opmerkzaam maken, en dat is dit. Leraars zijn ook mensen en dus niet volmaakt. Het komt voor, hetzij in hun spreken, of gebaren, of in iets anders, hetzij dat zij te zacht of te luid, te snel of te langzaam spreken, de preken zijn te scherp of te zacht, te droog óf te bloemrijk, te lang of te kort, te veel lezen of te veel herhalen; wat 't ook zij, dat scheelt niet. Zie dat je de Christenen, die nogal trouwe kerkgangers zijn, er toe krijgt dat ze het een of ander te veroordelen vinden in hun leraar en dat ze daarover gedurig spreken in het bijzijn van anderen dat zal een heilzaam middel zijn, om thuis te blijven, en zelfs jonge mensen van de catechisatie en het doen van belijdenis terug te houden.

Zo je iets kunt doen, dat onwil en verdeeldheid, of vooringenomenheid aanbrengt tegen leraar, kerkenraadsleden of leden van de gemeente onderling, dan is het dit. Vooral moet je het daarop toeleggen zoiets te doen, juist vóór het Avondmaal; dat zal hen uit de kerk houden, vooral op die voor de christen zo gewichtvolle en begeerlijke dag. Want je weet dat het minachten van het Heilig Avondmaal regelrecht strijdt tegen hetgeen onze grote tegenstander, Christus beveelt, namelijk om dat te doen tot Zijn gedachtenis. En velen zijn, zo zij menen nogal consciëntieus op dat gebied.

Men denkt bij zichzelf dat men met geen verdeeldheid onderling mag aanzitten; wanneer mensen boos zijn op elkaar, dan komen ze liefst op die dag maar niet naar de kerk. Wel deden ze beter met elkaar zich te verzoenen, wat hun roeping ook was, en wat hun Meester hun ook geboden heeft, maar daar denken zij niet aan. En zorgen jullie nu toch vooral om ze zoiets niet wijs te maken, maar veelmeer wanneer zij er

over beginnen te denken, hun dat uit het hoofd te praten, door hen in te fluisteren, dat zij gelijk hebben en aan die verdeeldheid geheel onschuldig zijn, en ... zij zullen hun plaatsen leeg laten staan. De leraar mag aan zijn preek zijn uiterste best gedaan hebben, zijn onderwerp zo lerend aangenaam en zalvend mogelijk gemaakt hebben, en het volk dringend uitnodigen; hij mag zelf in de kerk komen met een biddend, warm hart, als ware hij in vlam, toch kunnen de lege plaatsen wel het middel zijn om een koude rilling door al zijn leden te doen gaan, en het gevolg is mogelijk een koude dorre preek. Waren er soms uit belangstelling, vreemdelingen gekomen, dan werden zij teleurgesteld en kwamen later niet meer."

Verder zei Satan:

"Het zijn niet de prachtige, keurig net en doelmatig ingerichte kerkgebouwen; noch de welsprekende over de waarheid, naar de Heilige Schriften; noch de lerende en dienende leraars die een gemeente voorspoedig maken, doen opgroeien en vooruitgaan - alhoewel dit een grote kracht is, om de bloei en het welzijn van de gemeente te bevorderen, - maar wat veelmeer zegt, is de getrouwe waarneming, het getrouw bijwonen der godsdienstoefeningen door al de leden van de gemeente. Natuurlijk uitgezonderd wanneer een valse leer gepredikt wordt. Zij zijn het aan hun God verplicht Zijn Woord, de verkondiging ervan, te komen horen, getrouw ten allen tijde. Ook strekt het tot opbouw van de gemeente, wanneer het gehoorde in bespreking met elkaar zó wordt nabetracht dat, - evenals de honig door de bijen uit de bloem, - zo ook de geestelijke honing uit het gehoorde wordt getrokken, waardoor de broederliefde en eensgezindheid zowel tussen de leden onderling, als tussen hen en de predikant, aangekweekt wordt niet alleen, maar steeds inniger en inniger zou worden. Dat zou ook anderen die dat van die gemeente zagen en hoorden, met belangstelling aandoen, om toch ook eens te gaan luisteren

En als iemand met een indruk naar de kerk gaat, dat hij wat goeds zal horen dan kan er soms heel wat gezegd worden, dat niet zo buitengewoon is, en het is en werkt toch goed, en zo iemand is weldra gewonnen. Maar jullie begrijpen wel, dat dit niet de les is, die je de mensen leren moet. Integendeel, ik zeg dit alleen opdat jullie weten zou wat voor ons schadelijk is, en wat jullie, met alle duivelse krachten, moeten proberen tegen te staan.

Maar, die toch naar de kerk willen en zullen gaan, maakt ze wijs zoveel je kunt, dat er geen zo geleerd zijn als zijzelf. Dat er geen meer orthodox, beter gereformeerd is, geen die meer en betere bevinding hebben dan zijzelf. En wanneer de leraar dan iets zegt, dat juist niet op hun leest past, dan weten zij beter, dan deugt het niet, hoe goed het ook mag zijn volgens de waarheid die hij verstaat. Ja, als jullie maar één man in een gemeente zover kunt krijgen, waarvan men algemeen gelooft, dat hij nogal geleerd en vroom is, en men hoort dat hij het niet eens is met leraar en kerkenraad dan heb je heel wat gewonnen. Dan komt er verdeeldheid, en men gaat naar ergens anders, of wel men blijft meestal thuis en men begint dan meer er tegen te spreken en tegen te werken.

Zij verwijderen zodoende zich van elkaar en in plaats van met de Emmaüsgangers te bidden: "*Heere Jezus blijf bij ons,*" brengen zij er aan toe, dat die Jezus Die wij bestrijden, ten laatste zo'n verdeelde gemeente heeft, dat Hij ze, hopen wij, aan de verharding overgeeft.

Jullie moeten de onkruidzaaiers zijn, misschien wordt de goede tarwe door het onkruid verstikt. Op dát alles moet je streven gericht zijn, overal waar je kunt afbreken

en de kerk door Vorst Jezus gesticht, proberen te verstoren, zoveel als je maar enigszins kunt doen.

Nu, neem de lessen goed in acht, die ik jullie gegeven heb. Wees overal op je hoede en geef op alle gelegenheden acht, en doet al wat je kan om het grote doel, wat ik je geboden heb, te bevorderen en tot onze winst aan te leggen en te doen zegepralen.

En dat is ... de mensen zoveel enigszins mogelijk is, uit de kerk te houden, en ... LEGE PLAATSEN."

"Maar, mij niet," riep Jans overluid, die verschrikt van haar droom ontwaakte en tot bezinning kwam, en inzag hoe verkeerd zij ook altijd gedaan had. Onder inwerking van die verschrikking mocht zij het Godonterende van haar vroeger gedrag inzien en leren beseffen. Zij stond direct op, besloot om naar de kerk te gaan, wat zij ook deed. Waar zij in die ure zoveel zegenende genade mocht ontvangen, dat haar plaats nooit weer leeg werd gevonden.

Mochten na lezing van bovenstaande, maar velen berouwvol worden gevonden. We hopen, dat het getal van zulke schuldigen niet groot moge zijn. Maar mochten er onder de schuldigen dan veel zijn die wanneer zij evenals onze droomster Jans, door genade ook zo mogen worden wakker geschrikt, dat zij niet alleen uitroepen zoals Jans: "Maar mij niet!" Maar dat zij ook evenals Jans hun plaatsen nooit meer leeg laten staan, tenzij wettige redenen, die voor God verantwoordbaar zijn, hen daarin verhinderen.

Ieder zij in zijn gemoed ten volle verzekerd, maar ik nodig ieder uit, zijn onwettige lege plaats voor God te verantwoorden.

Onderzoekt een ieder zijn geweten en er zullen wel een aantal bedenkseltjes en vijgenblaadjes gevonden worden, die verdienen weg te vallen.

K. van de W.

EEN GESPREK MET DE DUIVEL OP WEG NAAR DE KERK

Een zeker man, die meerder zag
 En hoorde, zo het scheen,
     Dan menigeen,
 Ging eens op zoek're Sabbatdag,
 Des morgens kerkwaarts heen.

Op d' ouden weg en wandeling,
 Die naar het Godshuis lei,
     Ontmoette hij
 De duivel, die ook kerkwaarts ging;
 Zoals hij zelf hem zei.

Door die ontmoeting zeer verrast,
 Sprak hij de Satan aan;
     "Gij kerkwaarts gaan?
 Mij dunkt dat is toch niet gepast,
 Hoe moet ik dat verstaan?"

"Mag ik niet komen in de kerk?"
 Zo vraagt de Satan weer,
     Waar z' immermeer
 Bestrijden mijn persoon en werk,
 Zo door gebed als leer?

Indien ik-zelf daar niet verschijn,
 Waar men ten allen tijd
     Mijn rijk bestrijdt,
 Wie zal mijn advocaat dan zijn,
 Die voor mijn zaken pleit?"

"Zeg mij," zo vroeg de man toen, "hoe
 Bepleit g' uw zaak en recht?"
     De boze zegt:
 "'k Heb duizend middelen daartoe,
 U liefst niet bloot gelegd.

Al mijn geheimen wil ik nu
 Niet mededelen maar,
     'k Zie geen gevaar,
 Al zeg ik iets daarvan aan u.
 'k Hoop 't wordt niet openbaar.

Hoor toe: ik tracht er voor te zorgen,
 Dat ik reeds vroeg op zondagmorgen,
 Vóór kerktijd in elks woning kom.
 'k Zoek daar een kleine twist te stoken,
 En, d' echte stemming is verbroken,
 Om op te gaan naar 't Godsgebouw.

Een overhemd niet recht in orde;
 Een handschoen kwijt en zoek geworden;
 Een knoop gesprongen van de jas;
 Een nette muts, die 't hoofd moet tooien,
 Valt van de stoel, verliest haar plooiën;
 Een laars, die wringt, niet recht van pas.

Zie, met die opgenoemde zaken
 Kan ik mij wonderwel vermaken,
 Daar ik die gaarne zie en hoor.
 Want weet, door al die kleine dingen
 Wordt 't hart der dwaze 'stervelingen
 Vaak afgeleid van 't rechte spoor.

Gelukt het mij niet van tevoren
 De goede stemming te verstoren,
 Waarmede and'ren kerkwaarts gaan,
 Dan zoek ik weer wat t' ontdekken,
 Dat in de kerk, hen af kan trekken,
 Zodat zij horen noch verstaan.

Zie daar dat meisje kerkwaarts wand'len;
 Hoe zal ik, denkt u, met haar hand'len,
 Wanneer zij zit in 't bedehuis?
 Ik, trek haar ogen af ter zijde,
 Op buurmeids hoed en mantel beide,
 En ... 't boeit haar meer dan Christus' kruis.

Sla 't oog daar op dat tweetal heren
 Die kerkwaarts spoên, - vaak kritiseren.
 Ik weet, daar houden zij zo van.
 Nu zorg ik dat in 's leraars rede,
 Of voorgebed of zegenbede
 Iets zogenaamd hen erg'ren kan.

En als zij straks de kerk verlaten,
 Dan hoort men hen aldoor maar praten
 Van 't stotend woord, en van niets meer.
 Zo, zonder dat zij 't zelve weten,
 Is 't goede van de preek vergeten,
 En zonder vrucht was 't kerkgaan weer.

Aanmerk die kleine bleke dame,
 Zij vreest voor tocht door deur of ramen;
 Zit z' in de kerk, 'k breng z' in de waan,
 Dat z' een verkoudheid op zal lopen
 Want 't raam dat staat een weinig open,
 En, ... met haar aandacht is 't gedaan.

Zie ginds twee brave burgermensen,
 Zo ik kan slagen naar mijn wensen,
 Dan maak ik aan die lieden wijs,
 Dat al de zonden en gebreken,
 Waarvan de leraar straks zal spreken,
 Hen niet betreffen voor deez' reis.

De prediking van deze ure,
 Gaat hen niet aan, maar wel hun burenen.
 En vang ik hen in deze strik,
 Gerust gaan zij dan huiswaarts henen:
 Voor Freek is 't goed, zal Jacob menen,
 't Geldt Jacob, - zo denkt Frederik.

Daar komt een man, - wie zal hem laken?
 Hij leeft voor geld en handelszaken
 Van 's morgens vroeg tot 's avonds laat.
 Ook hij treedt 't huis des Heeren binnen,
 En 'k boei zijn hart en ziel en zinnen
 Aan alles, wat hij achterlaat.

Ik spoor hem aan om te bedenken,
 Wat hem de meeste winst zal schenken
 In deze aangevangen week.
 Hoe hij moet hand'len en verkeren
 Om zijn vermogen te vermeren;
 En, ... zonder invloed blijft de preek.

Een moeder zit in 't Godshuis neder,
 Haar kroost verzorgt en mint zij teder,
 Waaraan zij al haar krachten wijdt.
 Zoveel ik nu maar ben bij machten
 Kweek ik onrustige gedachten
 In 't moederhart, - daar zij de meid

Niet streng genoeg op deze morgen
 Bevolen heeft toch goed te zorgen
 Voor 't kleintje, dat in 't wiegje ligt,
 En al is z' in de kerk aanwezig,
 z' Is niet met 't Woord des Heeren bezig,
 Maar immer met haar dierbaar wicht.

En kan ik in de kerk niets vinden,
 Dat hunne ogen kan verblinden,
 't Hart aftrekt van de prediking.
 'k Doe dan mijn best, om na het horen
 De goede indruk te verstoren
 Die deez' of geen in 't hart ontving.

Wanneer zij naar hun woning treden,
 Breng ik 't gesprek op bezigheden,
 Op landbouw, handel, visserij.
 En als zij maar aan 't spreken raken
 Van werk en winst, geld en vermaken,
 Dan gaat 't gehoorde ras voorbij.

't Verheugt mij daarom, 'k moet 't zeggen,
 Als z' uit de kerk bezoek afleggen.
 Bij deez' of geen' 't zij vriend of buur.
 't Gehoorde wordt meestal verzwegen,
 Men spreekt van droogte of van regen,
 Van 't graan op 't veld, van 't vee in schuur.

Zie al deez' dingen, sprak de Boze,
 Heb ik als middelen gekozen;
 En kies die nog, om jong en oud
 Voor mijn persoon en dienst te winnen,
 'k Ga zo te werk, 'k trek hart en zinnen,
 Van Gods Woord af, hoe goed ontvouwd.

'k Kwam u dit in 't geheim vertellen,
 Wil het niet elk voor ogen stellen."
 Zo sprak de duivel, en ging door.
 Maar zie, die man nu deelde 't mede,
 Voor allen, die nog kerkwaarts treden,
 En fluisterde 't ook mij in 't oor.

Zo wij nu inderdaad geloven,
 Dat Satan onze ziel wil roven,
 Aftrekt van Jezus en Zijn Woord,
 Hoe nodig is het dan in dezen.
 Om biddend waakzaam toch te wezen,
 En toe te zien steeds hoe men hoort.

En treedt ook Satan in Gods tempel,
 Dat wij dan, eer wij d' ouden drempel
 Van 't huis des Heeren overschreên,
 De Heiland toch ootmoedig smeken;
 "Heer!" wil des duivels werk verbreken,
 In mij, en allen om mij heen.

Wil mij niet in verzoeking leiden,
Van Satans list mijn ziel bevrijden,
En geef mij toch een open oor
En een opmerkzaam harte tevens,
Opdat de vrucht van 't Woord des levens
Niet ganslijk voor mij ga teloor."